

# Lục Tinh Tân Văn

聞新舊六

GIÁ BÁN	
TRONG ĐỊA-PHẬN ĐÔNG-DƯƠNG	
Một năm.	6\$00
Sáu tháng.	3 50
Ba tháng.	2 00
Mỗi số.	0 06
Mỗi số.	0\$20
-PHÁP VÀ CÁC THUỘC ĐỊA	
Mỗi số.	20fr00

MỖI TUẦN RA HAI KỶ NGÀY THỨ NĂM VÀ NGÀY CHỨA NHỰT

Số: 578  
NĂM THỨ MƯỜI MẠI

BÁN LẺ MỖI SỐ: 0\$06

1<sup>er</sup> Décembre 1918  
28 tháng mười annam  
Năm Mậu ngũ

DIRECTION ET ADMINISTRATION:  
F.-H. SCHNEIDER, 162, Rue Pellerin, Saigon

**PUBLICITÉ**  
ANNONCES LÉGALES ET JUDICIAIRES  
Le centimètre de hauteur sur 0.065 de large. 1850  
Le décompte des lignes est calculé à raison de 3 au centimètre quel que soit le caractère employé.  
**BO CẢO**  
Những lời rao về việc buôn bán nếu gửi thư đến Bùn-quán thì Bùn-quán sẽ gửi cho một cái bản để giữ phân minh.

## ĐẪN HỎI

(Les corrupteurs)

### Đa kim-ngân phá luật lệ

Annam có lời tục: Đa kim-ngân phá luật lệ, nên mỗi khi mắc việc kiện thưa, nhà có cửa, hàng vững lòng, một trống mình nhiều tiền, bề gì cũng đặng, dầu rằng mình phạm tội sát như đi nữa, cũng không đến đời gì. Lý tưởng ấy, cũng nghĩ chẳng phải lắm, vì thưở xưa, tham quan ở lại không phép ngăn ngừa, hề làm quan ngồi một tỉnh, một phủ, một huyện thì quyền nắm trong tay, chiếu từ chiếu sanh gì tự ý. Thậm chí đến ngày nay, có quyền Bảo-hộ cầm cân, mà xử Trung-kỳ quan cũng còn hà-lạm. Lòng cho đến đời, dám lo bạc ngàn cho đặng cấp bằng huyện, phủ; nghĩ vì bạc lo ấy chẳng mất, hề đất chỉ đi ngồi tỉnh, phủ hay là huyện rồi, thâu lại. Sấm tráp dề sẵn, mỗi người vào đơn, quấy phải chưa hay, phải nạp tiền tụng lệ. Sớm mai ra khách, ngồi mà thâu, thâu cho tới chiều, chẳng phải thâu dề làm của công, ấy là phần tư, thâu mà trừ tiền mua quan buổi nợ. Dương ấy, tiếng tha-quốc dị nghị rằng: Dân hỏi là cái máu của dân Annam; làm thực dân tiền là máu của quan Annam, thật xét kỹ ra chẳng sai. Chẳng nói gì Bắc-kỳ, Trung-kỳ, vì hai xứ ấy còn quyền Bảo-hộ; thăm cho xứ Nam-kỳ đã trở nên Thuộc-địa Langsa sáu mươi năm nay, tụng luật Langsa, chịu phép công-bình Langsa xử đoán mà lòng người cũng không chịu bó cổ: Đa kim-ngân, cứ khư khư ôm-âm. Nên mỗi khi có việc kiện thưa chi với ai, bất luận việc hình, việc hộ, chẳng toan tính đặng hơn lẽ thiệt, mà chữa mình, cho đặng kiện, chỉ toan kim người thân thể vào lo với quan mà xin tư vị. Vẫn biết, nước nào cũng thế, xứ nào cũng thế, người người đều lấy tiền làm kế sách; lại cũng biết nước nào cũng thế, quan chẳng phải thanh-liêm cũ thây; chẳng cần xét cũng biết có người kiến tài âm nhân làm mất phép công-bình vậy, song, muốn lấy tiền làm kế sách phải biết dùng, cũng như quan không thanh-liêm, muốn làm thực dân tiền, chẳng phải dụng đầu ấu đó. Từ ấy những giờ, làm gương dân-hối và tham-quan bày trước mắt, mà chẳng biết sao người chẳng chịu giữ mình, cứ đeo-đai theo mãi; quan thì thất vị, tay dẫn hối thì bị lụy mình; dường ấy há chẳng từ bỏ cái thói cũ cho rồi, để cho phép công-bình hành chánh.

Mới đây, toà sơ Saigon còn xử vụ thầy Trần-vân-Án dẫn hối nữa.

Thầy Trần-vân-Án này, vẫn khi mới lãnh cấp-bằng làm thông-ngôn

Đề-hình, từng chánh toà Saigon, sau đổi đi tỉnh Mỹ-tho bỏ khuyết. Từ nhiên, lúc ở Saigon, quen mặt với quan toà nhiều lắm, nên nay mới dám lãnh việc của người đồn bà Nguyễn-thị-Tân mà đi lo giùm. Vụ này tòa Mỹ-tho đã xử thị-Tân thất: thị-Tân phúc án về Saigon, cậy thầy Án lo tính. Thầy Án lên Saigon, thăng vào nhà tư của ông Potier là Phó-chương-lý Đề-hình mà xin ra mắt. Rồi ông Potier đi khỏi, thầy Án mới ra mắt lính Phu-nhon mà tỏ bày tư ý. Phu-nhon quả thầy Án, lại hăm đời chống về thưa lại. Hối danh thiệp thầy Án; thầy Án chẳng tỏ thiệt tánh danh mình, lại trộm danh của bạn đồng liêu, cũng đang chức thông-ngôn tại Mỹ-tho mà quyền khai ra đó. Bởi cơ, khi ban sơ mới bắt lắm; sau có liên-kim và cũng nhờ tên hối của ông Potier, chỉ mặt, mới lôi thầy Án ra, bắt đem giữa Tòa phân xử.

Ngày xử vụ thầy Án nhằm ngày thứ bảy, 23 tháng novembre; ông Petit-Jean ngồi Chánh-tòa, ông Đỗ-Hữu-Tri ngồi Thị-sự. Có quan Trang-sư Gallois-Montbrun bào chữa cho thầy Án.

Thăng đường rồi, điển-án đọc tờ phúc bẩm; đọc giết quan Chánh-tòa hỏi lý-lịch thầy Án, đoạn mới hỏi tội thầy và chỉ những điều luật nào trừng-trị. Hối thầy Án có đều chi chữa mình chẳng?—Thầy Án thú thiệt mà rằng:

«Bữa nọ, vừa buổi tang hầu, tôi ra khỏi cửa Tòa xây gặp thị-Tân. Tôi có hỏi thăm vụ kiện sẽ tính ra sao; thị-Tân đáp rằng phúc án về tòa Saigon, muốn lo song chẳng biết cậy ai giùm giúp. Thị-Tân bèn theo tôi về nhà, năng ra trao cho tôi năm đồng làm hành-lý mà đi Saigon lo giùm. Thật tôi có đến nhà ông Potier, song rồi không gặp ngài, Tôi có ra mắt lính Phu-nhon mà phân thiệt ý tôi muốn và có đưa tờ lý-đoán chữ Langsa cho lính Phu-nhon coi mà hứa rằng: Nếu ông Potier giúp xong lời sẽ dâng 1000\$00 hoặc dùng làm lễ tạ ơn quan lớn, hoặc, như quan lớn không nhậm của hối, dùng bỏ vào hội Hồng-Thập-tự. Lính Phu-nhon xem rồi liền quả tôi đến đều. Tôi biết lỗi nên tôi có lạy lính Phu-nhon mà tạ tội và cáo lui. Ra khỏi cửa lính Phu-nhon cho kêu tôi lại mà gan hỏi danh tánh; tôi biết việc chẳng hiền, nên lúc tụng tôi phải quyền tên khác. Tôi ăn năn; biết lỗi tôi đã nhiều, không lời chối cãi, tôi một xin quan nghĩ tất công tôi giúp việc nhà-nước

cũng đã lâu, chưa hề có lỗi mà dung thứ cho tôi một phen, đặng hưởng nhờ án treo.»

Thầy Án bảm giết, quan án quả mắng đến đều, rằng mấy thầy thông ngôn mỗi bữa hằng rao chung quanh tòa, dồ-dành, ép uồn người que dốt mắc tụng đình mà gạt găm luôn luôn, đến đời phải đem mình ngồi nơi bàn phạm nhon mà chịu phán đoán. Quả rồi, đời Nguyễn-thị-Tân vào hỏi: Thị-Tân khai y lời khai bữa trước với quan Bồi-Thẩm, song có khoản này khác. Là khi đi đến nhà Trang-sư lấy giấy tờ, về giữa đường gặp thầy Án, theo thầy Án về nhà, chớ không phải ngồi ngoài phòng lục-sự đời đồng tiền tụng lệ mà thầy Án ra ép biểu dề thầy lo cho. Bởi vậy quan án mới quả Thị-Tân trước sau khai không phù, rồi quả hàng thông-ngôn thêm nữa.

Kể lấy Trang-sư Gallois-Montbrun ra bào chữa cho thầy Án. Tóm lại, Trang-sư chữa rằng:

Luật buộc tội người dẫn hối đem bạc tội lo với ông quan có quyền xử đoán vụ của nó, mới gọi rằng phạm tội dẫn-hối. Chỉ như thầy Án vì có quen biết với ông Potier, tới xin giúp giùm, chớ thầy Án nào có đem bạc dâng cho, mà ông Potier cũng chẳng phải là quan án có quyền ngồi xử đoán. Ấy vậy thầy Án không có phạm tội dẫn-hối, nếu buộc tội dẫn-hối, thì không nhằm mặt luật.

Trang-sư chữa rồi, toà đình lại nghị án, tới bữa thứ bảy 30 novembre sẽ định.»

Lấy đó mà suy, dẫn-hối hiềm-nghèo là bao nhiêu? Vì như ông Potier chẳng phải quan Thanh-liêm, thì lấy làm rối cho phép công-bình, xử đoán ra bất chánh; còn gặp ông Potier là tay thanh-liêm, thầy Án phải lụy như vậy, nghĩ ra có nên dẫn hối cũng chẳng? Chi bằng dùng, dề phú mặc công-bình lượng xử thì hay hơn; chỉ như dẫn-hối được thì hại phép công-bình, không được thì hại mình, dẫn-hối chi chác quấy, lợi làm cho cả hàng thông-ngôn phải chịu lời cay đắng.

Thoãn lại ông Petit-Jean vì tánh cang-trực, quả trách hàng thông-ngôn như vậy, xét ra như cha cả quả con chung, không sao, chớ cùng nghĩ nhà dột có nơi, cũng hẹp cho hàng thông-ngôn trong đấy. Tôi chẳng nói rằng trong hàng thông-ngôn không có người làm như lời ông Petit-Jean nói, song tôi chẳng chịu rằng bết thây thông-ngôn đều như vậy, không có mặt thanh liêm;

## Âu-châu Điển-báo

(Havas)

Đình chiến rồi, theo như lời giao-Đức-tặc đã rút binh ra khỏi đất Belgique và đất Pháp và cũng đã rút binh lẫn về mà giao ba thành phải nhường cho binh Đồng-minh. Theo như điển báo Âu-châu, vua nước Belgique cùng Hoàng Hậu đã nhập để đô Bruxelles, bá-tánh qui rước dọc đàng, tung-hỏ một cách vui mừng khôn kể xiết. Còn Pháp-quốc, muốn tỏ dạ nhiệt thành, tri ân Belgique. Chánh-phủ dâng cho Hoàng-thái-Tử Belgique và Hoàng-hậu Elisabeth thương-dâng bưu-tinh của Pháp để làm dấu tích.

Binh Đồng-minh cũng đã chiếm lần nhiều thành rồi, hề Đức-tặc rút khỏi đất, binh Đồng-minh chiếm lần tới đó. Như trong nước Belgique, binh Ang-lê đã chiếm thành Namur; trong đất Alsace-Lorraine, thống-trưởng de Castelnaud đã dẫn binh Langsa nhập Colmar; còn thành Strasbourg, Chánh-phủ Pháp định tới ngày 8 Décembre mới lập phủ đem văn-bang nhập thành, chừng ấy sẽ có Trương-quốc Clémenceau và ban hội nghị-viện dự lễ nhập thành.

Bây giờ đây, bên Pháp-quốc, tại thành Paris, đang sửa sang lễ tiếp giá Anh Hoàng-đế, vì vua Ang-lê với Hoàng-hậu hạ Pháp-quốc, còn đang giữa đàng. Ngày 28 Novembre vua George sẽ tới Paris, nên trương-quốc Clémenceau đã ngồi tàu Manche đón đàng tiếp giá. Từ con Âu-châu nổi giặc, vua Ang-lê đi giá qua Pháp lần này là lần thứ nhất.

Bây giờ nói về vụ Đức-tặc với Đồng-minh. Đình-chiến rồi, nước Đức sanh loạn, như là các chư-hầu mong đặng để quyền lập thành Dân-quốc. Có ấy nên Guillaume II mới sang qua nước Hoa-Lang mà lánh mặt. Đồng-minh không nghe cho Hoa-Lang chứa khách Huy-liêm là mối thù của thiên hạ. Buộc Hoa-Lang phải bắt Huy-liêm là vua Đức-quốc mà giam cầm. Hoa-Lang đáp rằng:

« Hoa-Lang trung lập, chứa Huy-

không lý mà không rộng suy, dề cho một con sâu làm rầu nổi cạnh tội nghiệp. Trong đời, ba phạm người đều có kẻ vậy người khác luôn luôn, như một bàn tay ngón thì dài ngón thì vắng. Nếu một người làm xấu cả bậu phải mang nhor, thì bực thượng phẩm chi nhor, cũng có người không tốt. Dường ấy, cả một hàng thượng phẩm phải mang tiếng chung sao? Như vậy thì hẹp lắm, phải xét cho mĩa sâu có dốt, nhà dột có nơi chớ.

L. T.





THUỐC LÁ VẤN RỜI HIỆU JOB

là một hiệu thuốc tốt nhất. Những người ghiền thuốc mà muốn giữ vệ-sanh, khỏi hư phổi, không rạo cổ họng, thì nên dùng thuốc hiệu này mà thôi.

ĐƯỢC BẢO HIỂM BỞI NHÀ ĐƯỢC ĐỢT HỢI-ĐỒNG BAN THƯƠNG TỰ THƯƠNG ĐỨC-XAO PARIS NĂM 1889 VÀ 1900

THẬT GIẤY VẤN THUỐC LÁ-HIỆU

JOB

Của ông Jean BARDOU chế ra, hiệu mẫu đã ký tại Tòa-án Nay con trai ông ấy là ông Pierre BARDOU nối nghiệp

Chủ hiệu trưng bán là: Ở Toulouse, Bd de Strasbourg, số 72-74 Ở Paris, Rue Béranger, số 21.

BOY LANDRY (Số 19 đường Bonnard, Saigon. Số 19 đường Francis-Garnier (Bờ Hồ Hoàn-kiểm ngay gốc Dừa Hạ-hồ).

Bán lẻ ở các hiệu thuốc-lá toàn cầu.

ĐƯỢC BẢO HIỂM BỞI NHÀ ĐƯỢC ĐỢT HỢI-ĐỒNG BAN THƯƠNG TỰ THƯƠNG ĐỨC-XAO PARIS NĂM 1889 VÀ 1900

Ai là chẳng biết Giấy vắn thuốc là JOB, là hiệu giấy tốt nhất Giấy cháy được hết không có tàn giấy thật nhỏ thớt, mà chẻ theo phép vệ-sanh rất cẩn mật.

Xưa nay kẻ đã hàng nghìn người làm mao giấy JOB, vì giấy JOB là giấy tốt nhất trong thế-giới, những hồn-biểu đã thừa các tòa-án, đã ngồi xử trọng phạt các nhà làm mao rồi.

VẬY HÚT THUỐC HIỆU JOB

là bảo thủ sức khỏe và lại là rành mại thuốc ngoại.



HOÀI DƯƠNG BÌNH

Muốn trừ cái bệnh hoài dương thì phải lựa thứ thuốc bổ huyết bổ cân mà uống mới đặng.

Trong cái bệnh hoài dương này có nhiều cơ, một là não-cân có bệnh, hai là cốt chủy suy khuyết.

Thường lễ cái việc giao cấu thì nó từng nơi não-cân, nếu não-cân hư bại thì linh tư đục loại-đọa. Bởi vậy ai có bệnh kỳ nên uống thuốc Pilules Pink là một vị thuốc bổ não, cái sức nó bổ huyết bổ cân bay làm cho ngũ tạng lực phủ hưng vượng, thân thể tráng kiện, chẳng những siêng năng trong việc làm ăn, mà lại năng dự hí đa thực nữa.

Tuy Pilules Pink tánh được mệnh danh như vậy mặc lòng, chớ kỳ trung liền hậu, uống nó vào vô hại.

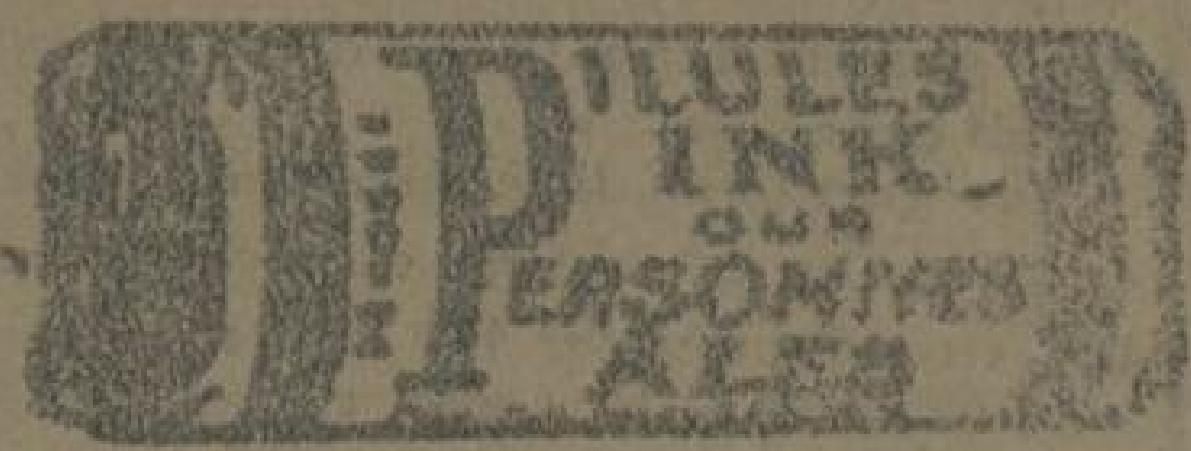
Tại xứ Thổ-nhĩ-kỳ và xứ Ai-cập là chỗ đốn ông hay có nửa tấn bay thấp, thì hoàn thuốc Pilules Pink bán đắt vô cùng, nhiều họ ưa dùng vì nó chữa cái bệnh hoài dương rất hay rất lạ.

PILULES PINK

(Bổ hoàn linh đơn)

Trong các tiệm thuốc có bán, có thể mua thuốc của ông de MARI et LAURENS Pharmacie de Normale, Saigon.

Mỗi hộp giá là 3 quan 50; 6 hộp 21 quan 50.



TRẠI THỢ-MỘC CHAM VÀ CÁN Michel NGUYỄN-HIỆP-HÒA

Tại chợ Lái-thiền, đường Abattoir.

Trại tôi dùng toàn cầm-lai, trúc, gỗ đồng các món theo kiểu kim thời.

Đến đôn {mặc cầm-thạch, thanh cầm hay không mặc gỗ liền bền kiểu.

Đến đôn {mặc cầm-thạch, thanh cầm hay không mặc gỗ liền, bốn trụ, một trụ.

Sau lần 12 trụ, bàn rượu, bàn Salon, bàn viết.

Từ áo, lò rượu, tủ thờ cầm hay chạm vàng, ba, hai, một, v.v.v.

Quý ông muốn đặt xin gửi kiểu hay đến tại nhà tôi lựa mua đồ có sẵn.

Tại nhà in ông F.-H. SCHNEIDER 7, Boulevard Norodom. - SAIGON

NAM VIỆT SỬ KÝ, chữ Langsa ba quyển.

- 1. Sơ khai nước Annam. 2. Đời nhà Ngô tới Nguyễn. 3. Đời Nguyễn tới Đại-pháp.

Giá mỗi cuốn . . . 0\$35

Tiền gửi! . . . 0 04



Đón tại nước Langsa. Dùng sữa thượng hạng trong hoàn cầu, vắn vắn. Sức khỏe, Mạnh mẽ, vắn vắn.

Sữa bột Normand hiệu La petite Farmière đón tại tỉnh Normand ở trong Béo Val-de-Bray đón một cách rất kỹ càng, tuy làm ra rất nhiều chất béo, còn như sữa tươi sạch, Bò xứ Normand tự thảo này có độ béo, ngọt sảng sữa thượng hạng và gai hơn trong cả hoàn cầu.



Thuốc vắn này đắt o mà lại chắc, đón cho người biết hút thuốc dùng.

Xin hỏi kiểu tại hãng Berthet, Charrière và Công-ty.

Hễ thử rồi thì ưa nó luôn luôn.

ĐÀO XANH. - Liệt nó chẳng hề khô cằn, mới thơm làm cho khoái cả con người. Phải nài cho có cái ký tên và dấu hoa-thị để tục kêu là dấu thật.

TABACS ET CIGARETTES JUAN BASTOS



HÀNG BÁN RƯỢU HIỆU DENIS FRÈRES LẬP RA TỪ NĂM 1862 + + NHÀ NGÀNH TẠI HAIPHONG, BORDEAUX, SAIGON, HANOI. Hàng DENIS FRÈRES trừ savon hiệu « Bonne Mère » là thứ sa-bon tốt hơn hết các thứ khác. Còn ai ưa dùng thứ rượu bổ, thường gọi là Quinquina thì hãy mua thứ rượu sau này: Một là « Toni Kola Secrestat ». Hai là: Saint Raphaël Ducos. Hàng này cũng có bán tử sắc tốt và chắc chắn, hiệu là tử « Dubois Oudin ». Còn ai hay hút thuốc Cigares thì mua thứ Cigares El Conde thì là sẽ ưa nó vì giá đã rẻ mà lại mùi nó ngon ngọt nữa. Hàng này có bán đủ thứ rượu tốt xin kể sau này: Rượu chắt trắng và chắt đỏ trong thùng và chắt ra vỏ. Rượu Champagnes: Vve Clicquot-Ponsardin. Roederer. Moët et Chandon. Rượu Tisane de Champagne supérieure: B. et S. Perrier. Rượu Tisane extra: Marquis de Bergey. Hàng này cũng có bán thuốc gói và thuốc vắn rồi hiệu Le Globe và giấy hút thuốc kêu là « Nil » có thứ rượu kêu là: vieille Eau-de-vie Dejean, Rhum Negrita. Liqueurs và cognacs Marie Brizard, và Roger. Bière Gruber và Bière Lorraine. Rượu Madère, Malaga và Muscat de Frontignan Rivoire. Có bán máy viết hiệu Remington và các thứ đồ phụ tùng. Cũng có trừ các thứ hộp quẹt Đông-Dương, và ngoài Bến-thủy, gần Annam và ông quẹt Hanoi (Tonkin) nữa. Ai muốn hỏi giá thì viết thư như vậy. Maison DENIS FRÈRES, SAIGON

CÓ MỘT MINH NHÀ NÀY CÓ QUYỀN THAY MẶT CHO NHÀ ĐỐC SÚNG VÀ LẮM XE MÁY TẠI THÀNH St-Étienne Mà thời M. F. MICHEL, CAFFORT Successeur & đường Cathat số 36 SAIGON. Có Bán SÚNG đủ thứ và đủ kiểu. B. THUỐC, ĐẠN, XE-MÁY, ĐỒNG-HỒ và đồ NỮ-TRANG. Đồ đã tốt lại giá rẻ Lạc-Châu muốn mua vật chi thì xin gửi thư như vậy; M. F. MICHEL, CAFFORT Successeur, 36 rue Cathat. - SAIGON.

Le Directeur-Gérant: F.-H. SCHNEIDER Coordonné Financier. Saigon, le 19

Vu pour légalisation de la signature de M. Saigon, le 19 La Maire de la Ville de Saigon

Saigon - Imp. F.-H. SCHNEIDER